

Gedeputeerden
belast met
behandeling:

dhr. drs. J. de Bat - Financiën

Vergadering PS: 19 april 2024
Nr:
Agenda nr:
Vergadering GS: 5 maart 2024
Nr: 410361

Onderwerp: Afwegingskader inzet dividend Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH)

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

I. Inleiding

In de periode van 2024 tot en met 2033 vindt, naast de uitkering van het dividend dat resulteert uit het jaarlijkse exploitatieresultaat, een geleidelijke uitkering plaats van de reserve Eigen Vermogen van Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. (ZEH) (voorheen PZEM N.V.). De stand van Eigen Vermogen bedraagt ongeveer € 1,6 miljard (per 31 december 2022). Aangezien de Provincie Zeeland 50% van de aandelen ZEH bezit zal de helft hiervan (€ 800 miljoen) gefaseerd over een aantal jaren middels dividend aan de Provincie Zeeland worden uitgekeerd.

In onze brief "Proces kader inzet dividend ZEH d.d. 14 november 2023 (zaaknummer 359775) hebben wij uw Staten geïnformeerd over het proces om te komen tot een kader ten behoeve van de inzet van het dividend ZEH. In die brief zijn wij nader ingegaan op de voorgeschiedenis; de aandeelhoudersstrategie ZEH, het dividendbeleid ZEH van de gezamenlijke aandeelhouders en de provinciale beleidslijn ZEH dividend.

Tijdens de informatie sessie op 2 februari 2024 en in de commissievergadering Bestuur op 1 maart 2024 heeft u richting ons college kunnen aangeven wat u belangrijk vindt ten aanzien van de inzet van de dividenden ZEH. Middels het voorliggende Statenvoorstel wordt het afwegingskader inzet dividenden ZEH ter besluitvorming aan u voorgelegd.

II. Afwegingskader Inzet ZEH dividend

In ons coalitieakkoord "*Met Zeeland, voor Zeeland!*", is inzake het verwachte ZEH dividend het volgende opgenomen:

"We verwachten in de komende jaren een groot dividend van ZEH (voorheen PZEM). De eerste jaren zal dat worden gebruikt om de lening van GBE Aqua (Gemeenschappelijk Bezit Evides) af te lossen. Wij beraden ons op de wijze van omgaan met het verdere dividend. Wij zoeken naar mogelijkheden om daar structurele inkomsten uit te genereren".

Doel

Doel is om te komen tot een kader waarbij de ontvangen dividenden van ZEH worden ingezet op een wijze waarop het publiek c.q. maatschappelijk belang duurzaam wordt gediend. Daarbij wordt primair beoogd dat de incidentele dividendopbrengsten dusdanig worden ingezet dat dit leidt tot structurele opbrengsten.

Trend van steeds meer incidentele middelen

Het dividend van ZEH is incidenteel geld en heeft daardoor dus een tijdelijk karakter. Daarnaast zien we nog een aantal andere incidentele middelen in de vorm van specifieke uitkeringen (SPUKS), regiodeals en mogelijk ook voor eventuele compensatie van projecten in het kader van energietransitie. Naast deze middelen is er ook een groot aantal (Europese) subsidiegelden beschikbaar die bijvoorbeeld kunnen dienen als cofinanciering.

Wij merken het volgende op als het gaat om deze incidentele middelen:

- Het wegzetten van incidentele middelen betekent feitelijk dat het takenpakket van de Provincie toeneemt, wat per saldo structureel leidt tot meer inzet van de provinciale organisatie. Niet alleen voor de uitvoering van de plannen maar ook als het gaat om de (financiële) verwerking van de middelen.
- Het onderzoeken van mogelijkheden voor (Europese)cofinanciering blijft ten alle tijden van belang. De mogelijkheden hiervoor zijn er voor alle programma's binnen de Provincie Zeeland.

Afname van de structurele inkomsten

Wij zien voor de komende jaren een afname c.q. druk op de structurele inkomsten:

- Vervallen compensatie huidige verdeelmodel provinciefondsuitkering door overige provincies
In het huidige verdeelmodel van het provinciefonds is een zogenaamde OEM korting verwerkt vanwege rendement op Overige Eigen Middelen (OEM) van de provincies. Deze verdeling dateert uit 2011 toen Zeeland nog aanzienlijke dividendinkomsten ontving van (destijds) DELTA NV. Zeeland wordt hierdoor jaarlijks € 10 miljoen gekort in de provinciefondsuitkering. Vanwege het vervallen van deze dividendinkomsten is in IPO-verband besloten dat de andere provincies, Zeeland compenseren met een bedrag van totaal € 6,7 miljoen per jaar tot het moment dat het geactualiseerde verdeelmodel is ingevoerd. Met de gestreefde invoering per 1 januari 2025 van het geactualiseerde verdeelmodel (zie ook het punt hieronder), wordt er naar gestreefd om deze weffout structureel te herstellen. Onzeker is of deze compensatie nog stand houdt indien het verdeelmodel later tot stand komt.
- Mogelijk negatief effect van actualisatie verdeelmodel Provinciefondsuitkering
In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) en in samenwerking met het IPO, wordt het verdeelmodel van de algemene uitkering provinciefonds geactualiseerd. Tot op heden is nog geen bestuurlijke overeenstemming bereikt tussen de provincies onderling over de uitkomsten. Het streven is echter om per 1 januari 2025 een nieuw verdeelmodel in te laten gaan. Zolang er nog geen definitief verdeelmodel is, is het onduidelijk op welke wijze de dividendontvangsten vanuit ZEH invloed gaan hebben op de hoogte van de provinciefondsuitkering. Uiteindelijk zou dit kunnen leiden tot een korting op de provinciefondsuitkering. De hoogte hiervan is op dit moment nog niet bekend.
- Daling structureel dividend Evides
Evides heeft in haar ondernemingsplan 2024 een doorkijk gegeven voor de jaren 2023-2028. Dit leidt voor de Provincie Zeeland tot een structurele verwachte dividendafname van € 4 miljoen per jaar vanaf het jaar 2026. Deze daling is reeds structureel verwerkt in de meerjarenbegroting van de Provincie. In onze brief "Ondernemingsplan Evides 2024 en gewijzigde prognose GBE Aqua" d.d. 16 januari 2024 (zaaknummer 390760) hebben wij u over het voorgaande geïnformeerd.
- Incidentele financiering vanuit de Rijksoverheid
Het aantal SPUKS is de afgelopen jaren flink toegenomen hetgeen betekent dat vraagstukken worden voorzien van tijdelijke financiering. Tevens ervaren we de laatste jaren druk op de begroting door toenemende inflatie en indexatie. Hoewel het Rijk inzet op een accres-systematiek die samenhangt met de groei van het BBP, is het onduidelijk of deze systematiek de toenemende inflatie compenseert. Het voorgaande legt druk op de structurele ruimte binnen de meerjarenbegroting. In de voorjaarsnota 2024 zullen we hier nader op ingaan.

Randvoorwaarden

- *Provinciale beleidslijn ZEH dividend*
In de door uw Staten vastgestelde provinciale beleidslijn ZEH dividend (voorjaarsnota 2022) is vastgelegd dat de Provincie Zeeland de komende jaren de verwachte dividenden in eerste instantie inzet ter aflossing van de lening die GBE Aqua enkele jaren geleden is aangegaan om de aandelen Evides te verwerven. De verwachting is dat in 2024 de laatste kapitaalstorting aan GBE Aqua zal worden voldaan en daarmee de lening in GBE Aqua volledig is afgelost. Dit betekent dat naar verwachting vanaf 2024 het ZEH dividend vrij beschikbaar komt voor de aandeelhouders. In de beleidslijn "ZEH dividend" is tevens bepaald dat deze vrij beschikbare dividenden worden opgenomen in een afzonderlijke "bestemmingsreserve 'PZEM'", nadat de AvA ZEH een besluit heeft genomen over de hoogte van de dividenduitkering in dat jaar. Vanwege het onzekere en incidentele karakter van deze uitkeringen worden deze niet op voorhand (meerjarig) in de provinciale begroting opgenomen. Richting uw Staten kunnen vervolgens voorstellen worden gedaan om de middelen uit deze reserve in te zetten. Verder stellen we voor de huidige bestemmingsreserve 'PZEM' te hernoemen in bestemmingsreserve 'ZEH'.
- *Financieringsstatuut Provincie Zeeland 2022*
Voor de inzet van het ZEH dividend zijn de volgende doelstellingen uit het treasury beleid, zoals beschreven in het financieringsstatuut, relevant:
 - Het minimaliseren van financiële risico's zoals liquiditeit-, krediet-, rente-, valuta- en koersrisico;
 - Het minimaliseren van de kosten en het optimaliseren van het rendement van de beschikbare liquiditeiten binnen de in dit statuut opgenomen limieten en richtlijnen.

Afwegingskader inzet ZEH dividend

Voor de inzet van de vrij besteedbare ZEH dividenden uit de "bestemmingsreserve ZEH" stellen wij de volgende randvoorwaarden voor waaraan besteding van de dividenden in beginsel dient te voldoen:

- *Inhoudelijk:*
 - Bij de inzet van de dividenden voor Provinciale vraagstukken wordt gestreefd naar een duurzame doorwerking van de middelen voor de Zeeuwse maatschappij;
 - Lange termijneffecten (structurele/duurzame effecten) voor de Zeeuwse samenleving (sociaal, cultureel, ecologisch, economisch) worden bereikt, die voor meerdere generaties merkbaar zijn;
 - Rol en financiële inzet van de Provincie heeft een aantoonbare structuurversterking als gevolg;
 - Voor de Zeeuwse bevolking zichtbare en/ of merkbare projecten die "er toe doen".
- *Financieel:*
 - Het dividend wordt pas bestemd nadat er in de Algemene vergadering van Aandeelhouders ZEH (AvA) een concreet besluit is genomen over de hoogte en het moment van uitkering van dividend en dit dividend is toegevoegd aan de bestemmingsreserve ZEH;
 - Minimaal 80% van de dividenden wordt ingezet om structurele rendementen te bereiken (minimaliseren van kosten, optimaliseren van rendement). Dit kan bijvoorbeeld bereikt worden door schatkistbankieren, het verstrekken van leningen of het aangaan van deelnemingen waardoor structurele dividendinkomsten worden bereikt. Om de verwachte afname van structurele inkomsten te compenseren zijn structurele rendementen uit het ZEH dividend noodzakelijk;
 - Dividenden worden aangewend voor financieel majeure voorstellen (omvang indicatief minimaal € 10 miljoen)

- Het uitgangspunt is om de incidentele dividenden niet in te zetten voor structurele vraagstukken (bij de afweging dient rekening te worden gehouden met eventuele structurele kosten);
- Forse extra financiële inspanningen zijn nodig zijn om structuurversterkende ambities en projecten te realiseren;
- Forse financiële bijdragen stakeholders zoals het Rijk worden uitgelokt;
- Middelen worden **niet** gebruikt voor:
 - Het dichten van gaten in de begroting, bijvoorbeeld veroorzaakt door opgelegde bezuinigingen;
 - Instandhoudingssubsidies voor externe organisaties;
 - De reguliere interne huishouding van de provincie;
 - Voorstellen met structurele financiële consequenties die niet uit de huidige begroting gedekt kunnen worden.

➤ **Organisatie:**

- Rekening wordt gehouden met menskracht/uitvoeringscapaciteit (inclusief programmeren).

Bij de beoordeling van de voorstellen binnen dit kader wordt een onderscheid gemaakt in een drietal clusters:

- i. Investerings die leiden tot structurele “zekere” opbrengsten die aangewend kunnen worden voor de provinciale kerntaken;
- ii. Investerings die leiden tot een incidentele (maatschappelijke) opbrengst;
- iii. Investerings die een impuls geven aan een project wat leidt tot structuurversterking, met een maatschappelijk doel (o.a. aanjaaggelden, cofinanciering).

Overige aandachtspunten

De verwachte sterke liquiditeitspositie van de Provincie Zeeland zien wij als een kans om gezamenlijk met de Rijksoverheid, eventueel aangevuld met middelen uit Europa, de krachten te bundelen, om maatschappelijke doelen te bereiken.

Tegelijkertijd moet ook opgemerkt worden dat de verwachte sterke liquiditeits-/reservepositie van de Provincie Zeeland er mogelijk toe leidt dat het Rijk in mindere mate bereid is bij te dragen aan majeure projecten binnen de Provincie Zeeland.

III. Vervolgproces

In de AvA ZEH op 19 juni 2024 wordt door de aandeelhouders een besluit genomen over de uitkering van het dividend over het boekjaar 2023. In lijn met de beleidslijn ZEH in de door uw Staten vastgestelde Voorjaarsnota Provincie Zeeland 2022 wordt dit dividend in eerste instantie ingezet ter aflossing van de lening die GBE Aqua enkele jaren geleden is aangegaan om de aandelen Evides te verwerven.

Dit betekent dat het verwachte dividend ZEH dat in 2024 wordt uitgekeerd, deels wordt aangewend ter aflossing van de lening van GBE Aqua. Voor de bestemming van het overige deel zullen wij na de AvA ZEH een voorstel ter besluitvorming aan u voorleggen binnen het door uw Staten vastgestelde “afwegingskader inzet ZEH dividend”.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

Drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

Onderwerp:

Afwegingskader inzet dividend Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH)

Ontwerpbesluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 5 maart 2024, nr. 410361;

besluiten:

- Vaststellen afwegingskader inzet ZEH dividend;
- Bestemmingsreserve 'PZEM' te hernoemen in bestemmingsreserve 'ZEH'